

Nr 42

Av herr Sörlin, om förlängd giltighetstid för vissa skogsservitut,
m. m.

Enligt lagen den 6 december 1946 om förlängning av tiden för vissa servitut skall skogsfångs- eller mulbetesservitut i Norrland, som är begränsat till viss tid, minst femton år, eller till servitutsinnehavarens livstid och vars giltighetstid utgår före den 1 januari 1960, likväl bestå intill nämnda dag. Om genom förlängningen av servitutstiden olägenhet av någon betydelse tillskyndas den av servitutet besvärade fastigheten, är dennas ägare berättigad till ersättning därför av ägaren till den fastighet, till vars förmån servitutet gäller. Ersättningsfrågor skola prövas av särskild nämnd, bestående av tre ledamöter. Det har i lagen tillagts Kungl. Maj:t befogenhet att utse dessa ledamöter ävensom att bestämma, för vilka områden sådan nämnd skall tillsättas. Med stöd av denna befogenhet har Kungl. Maj:t tillsatt tre dylika nämnder, nämligen en för Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län, en för Västerbottens län och en för Norrbottens län.

Förenämnda lag om förlängning av tiden för vissa servitut tillkom med anledning av en av Kungl. Maj:t till 1946 års riksdag avlåten proposition, nr 355, över vilken utlåtande avgavs av sammansatt andra lag- och jordbruksutskott (utlåtande nr 1). Utskottet framhöll i detta utlåtande, att ett upphörande av de tidsbegränsade skogsservituten komme att för de servitutsberättigade fastigheternas ägare medföra en kännbar försämring i deras möjligheter att reda sig på sina brukningsdelar och att det därför vore angeläget att åtgärder vidtoges för att tillförsäkra ifrågavarande jordbruk fortsatt tillgång till nödiga skogsprodukter och bete, samt anförde vidare bland annat följande: Bland de uppslag som dryftats i syfte att varaktigt tillrättalägga förhållandena på förevarande område vore det närmast två lösningar som ifrågasatts. Medan den ena tagit sikte på att utöka fastigheterna med erforderlig skogs- och betesmark, hade man i det andra fallet tänkt sig en förlängning av förefintliga servitut. Enligt utskottets mening borde målet vara att där så lämpligen kunde ske genomföra marktilldelning — på frivillighetens väg eller genom lagstiftning. Icke minst ur skogsvårdssynpunkt syntes det önskvärt att få bort skogsservituten eller att åtminstone lokalisera dessa, där det icke läte sig göra att ersätta dem med äganderätt till mark, motsvarande servitutsförmånerna. I strävandena att åstadkomma rationella brukningsdelar borde det utgöra ett viktigt led att själva fastigheterna försåges med erforderliga markslag. Spörsmålet om avstående av mark för nu ifrågavarande ändamål syntes emellertid vara så nära förbundet med frågan om lagstiftning för förstärkning av ofullständiga jordbruk i

allmänhet, att det icke lämpligen borde utbrytas ur sitt nämnda större sammanhang. Med beaktande härav ansåge sig utskottet böra tills vidare stanna vid att tillstyrka genomförandet av en anordning för förlängning av ifrågasvarande servitutsrättigheter. Härvid borde likväl den utökade giltighetstiden begränsas och icke avse all framtid.

Av vad utskottet sålunda anförde framgår att 1946 års lag om förlängning av tiden för vissa servitut tillkom såsom ett provisorium i avvaktan på att förhållandena på ifrågasvarande område kunde på ett mera varaktigt sätt tillrättaläggas. Emellertid har ett sådant mera varaktigt tillrättaläggande icke ännu kunnat åvägabringas, och vid dylikt förhållande kvarstår alltså behovet av att genom provisorisk lagstiftning tillförsäkra de jordbruk, till vilkas förmån tidsbegränsade skogsservitut upplåtits, fortsatt tillgång till nödiga skogsprodukter och bete efter det giltighetstiden för servitutsrättigheterna utgått.

Såsom förut omnämnts skola ersättningsfrågor enligt 1946 års lag prövas av särskilda av Kungl. Maj:t tillsatta nämnder. Dessa nämnder ha sålunda till uppgift att pröva anspråk på ersättning för olägenhet som kan tillskyndas servitutsbesvärad fastighet genom att servitutstiden blivit förlängd. Då 1946 års lagstiftning tillkom, torde man ha tänkt sig att ersättningen skulle bestämmas till ett engångsbelopp och att servitutsinnehavare, som icke förmådde betala ett dylikt belopp, skulle erhålla bidrag därtill av statsmedel. Emellertid har hos nämnderna utbildats den praxis att i sådana fall, då genom förlängningen av servitutstiden olägenhet av någon betydelse tillskyndas den av servitutet besvärade fastigheten, servitutsinnehavaren förklaras skyldig att till dennas ägare årligen betala viss lågt beräknad ersättning för skogsprodukter eller bete som servitutsinnehavaren under året tillgodogjort sig. Härigenom har vunnits att statsbidrag hittills icke torde i något fall ha behövt ifrågakomma.

Genom en ny provisorisk lagstiftning torde böra stadgas dels att tidsbegränsade skogsservitut, vilkas giltighetstid enligt 1946 års lag blivit förlängd till den 1 januari 1960, skola bestå förslagsvis till den 1 januari 1970 och att ersättningsskyldighet, som enligt 1946 års lag blivit ålagd servitutsinnehavare, skall gälla även för tiden till den 1 januari 1970, dels ock att tidsbegränsat skogsservitut i Norrland, vars giltighetstid utgår under tiden den 1 januari 1960—den 1 januari 1970, likväl skall bestå intill sistnämnda dag och att ersättning för olägenhet genom förlängningen av servitutstiden skall utgå enligt grunder som i 1946 års lag angivits för där avsedda fall.

Den sålunda ifrågasatta lagstiftningen torde icke kunna anses vara av mera komplicerad beskaffenhet än att dess närmare utformning måhända kan ske under utskottsbehandlingen.

På grund av det anförda hemställas,

att riksdagen måtte för sin del antaga en lag av sådan innebörd, som angivits i det föregående, eller, därest med hänsyn till behov av ytterligare utredning så anses icke kun-

na ske, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla om skyndsam utredning och förslag till lagstiftning i
förevarande ämne.

Stockholm den 21 januari 1959

Thore Sörlin